

Hakikatli Bir Rapor

7. 11. 2013 akşamında televizyonda gezinirken ak saçlı, genç görünümlü, tiz sesli bir zata ekranda gördüm. İnsanları Muhammed'i doğru olarak anlamaya çağırıyordu. Bu zat önemli bir tefsir yazarı Hakkı Yılmaz ağabeyimiz idi.

Elbette konuşmalarının çoğunda haklı idi. Güçlü bir iman ve ses ile doğruları anlatıyordu. Fakat üç-dört noktada yanlışlar yaptı. Bu noktalar, küçük olmasına rağmen onu ve onun gibi, toplumu ıslah etmek isteyen modern mürşitleri başarısız ve haksız kılıyor. Onun için bunların doğrusunu rapor etmek ve insanlara söylemek gerekiyor. Ki inananların enerjisi boş yere harcanmasın ve Hakkı ağabey gibi hakperest insanlar başarılı olabilsin. Şöyle ki:

Hakkı Bey, programda tekrar ile bugünkü Müslümanların çoğunu yani Muhammed'e Hazret diyen, onu kutsayan Müslümanları şirk ile itham etti. Ki böyle bir iddia bir açıdan ve belli bir seviyede doğrudur. Çünkü Müslümanların çoğu avamdır; avam ise sonsuz ve soyut olan bir gerçekliği; kelim ilminin tabiri ile vacibül-vücut (somut yaratılışın zorunlu ilkesi) ve maddeden (müşahhaslıktan) münezze bir İlahî anlayamazlar. İster istemez Allah'a iman yanında olağanüstü şahıslara bağlanmaları gerekiyor. Yoksa imanlarını ve dindarlıklarını muhafaza edemezler. Kur'an bu ontolojik ve psikolojik hakikati, Yusuf suresinin şu ayeti ile ifade ediyor:

“İnsanların çoğu, şirk koşmadan (Allah'ı sınırlı ve somut olarak algılamadan ve başka şeylere yetkinlik vermeden) Allah'a inanmaz.” (12/106)

Fakat burada modern Müslüman yazarların atladığı bir nokta var: Böyle bir şirk, sadece irfanî ve psikolojik bir eksikliktir. Bu şirk, fikhî ve hukukî bir şirk değildir. Çünkü zihnen, soyut ve derin ilmî meselelere ulaşma imkânını bulamayan bu gibi avamlar, Allah'a inanmakla beraber ahirete, helal ve harama, vahye ve peygamberlere inandıkları için hukmen ve fikhen müşrik sayılmazlar. Bir nevi Ehl-i Kitap gibi oluyorlar. Hâlbuki gerçek müşrik deisttir. Allah'ın mutlak hâkimiyetini kabul etmez. Ahirete, helal ve harama, vahye ve peygamberliğe inanmaz. Varlığı ve hayatı absürt görür. Allah'ı eksik bilen Müslümanlar ve Ehl-i Kitap ise, Allah'ın mutlak egemenliğini kabul ediyor; ahirete, vahye, helal ve harama inanıyor. Bunların yanlışı, bazı peygamberlere ve bir kısım dinî figürlere, Allah'a mahsus olan aşkınlık vermesidir, peygamberlerin beşeriyet boyutunu görmemeleridir.

Maalesef Müslümanların çoğu, bu noktayı bilmediklerinden veya derin düşünemediklerinden hem birbirini yiyorlar; tekfir ve taddil savaşları yaşıyorlar; hem boş yere, büyük israflarla Ehl-i Kitap dünyası ile savaşa giriyorlar.

Şimdi gelelim psikolojik şirkin mahiyeti ve zararına:

Maide, 72-76. ayetlerin bu noktadaki irşadı şöyledir: *Kim Allah'a şirk koşarsa (onu maddi ve sınırlı bilirse) cennet (üzüntüsüzlük ve korkusuzluk hali) ona haram olur; onun sığınağı cehennemdir.*

Evvela: Kur'an 5/69 ve 2/62. ayetlerin açıkça vurguladığı gibi; buradaki cennet ve cehennem sadece ahiretteki cennet ve cehennem değildir. Çünkü dinin bütün hakikatleri gibi cennet ve cehennem de evrenseldirler; her zaman ve her âlemde dalları ve hakikatleri vardır. Bu ayetler açıkça diyor ki: *İnsan, sonsuz bir Allah'a ve ebedî bir hayata inansa ve günlük işlerinde amel-i salih işlese o ne korkar ve ne de üzülür. Ki bu durum, (Kur'anda anlatıldığı üzere) ahiretteki cennetliklerin de tarifidir.*

Şirk Allah'a ortak tanımak demektir. Sokak dili ile ifade edersek Allah'a sınır çizmek ve onu sınırlı bilmek demektir. Bazı dinî figürlere yetkinlik vermek de bir çeşit şirktir; büyük bir azabı hak ettiriyor. Çünkü Allah'ın sonsuz aşkınlığını ve yetkinliğini sınırlandırdığı için zararlı oluyor. Yani evrensel birlik (tevhit) ve sonsuzluk gerçeğine dayanan birçok manevi değer; özellikle varoluş ve hayatın içinde mevcut olan sonsuz bilincin gizlenmesine ve sahibinin elinden kaybolmasına sebep oluyor. Nitekim sınırlı bir iman, insanı korku ve üzüntü cehenneminden kurtarmıyor. *Allah, için üçüncüsüdür, diyenler kâfir oluyorlar,* (Maide,73) mealindeki ayet, bu gerçeğe bakıyor. Ayet diyor ki: Allah'ı sonsuz ve soyut bir hakikat olarak bilmeyenler, gerçek ve aşkın imandan kaynaklanan dinî değerleri gizliyorlar. Yani hem o değerlerin hakkını vermiyorlar; hem de o değerleri kaybediyorlar.

Allah'ı sonsuz ve soyut olarak bilmek ile beraber bazı şeylere olağanüstülük ve kutsallık vermek ise, salt olarak zararlı bir şey değildir. Olsa olsa yanlış bir kanaattir. Kur'anın Ehl-i Kitaba: *Üçlemeye son vermeniz, sizin için daha hayırlıdır,* (4/171) demesi, bu eksik ve yanlış algıya vurgu içindir. Maalesef, Müslümanların çoğunun da teist bir tarzda Allah'a ötelerde, meçhul bir varlık olarak inanması ve onun isimleri veya isimlerinin görüntüsü olan diğer varlıkları, kendi başına müstakil, etkili ve ayrı varlıklar olarak bilmesi veya kelamcıların varlığı İlah, metafizik ve fizik âlem diye üçe bölmesi, adı konulmamış bir üçlemedir. Böyle çağlar üstü bir yanıştan kurtulmanın çaresi, kâinatın ambalajı olan enerjiyi; ona form veren yazılımı; onu geliştiren ve devam ettiren evrim sürecini, **Allah'ın kudreti, ilmi ve iradesi** diye bilmektir. Bu konuyu Marifet ve Velayet isimli kitabıma havale ederek burada sözü kısa kesiyorum. Çünkü bu hakikat bir kitaba bile zor sığırdı. Evet, bu üç hakikatin mahiyetini ve birliğini yani biri diğerinin içinde saklı olduğunu bilmeyen kişi, ne varlığı ne Allah'ı ne de dini anlayabilir.

İkinci olarak: Ben kırk yıl yayıncılık ve eğitim işlerinde çalıştım; Tevratı, İncili, Kur'anı tefsir ettim. Daima gördüm ki: Avam-ı müminini şirk ile itham edenlerin kendisi, Allah'ı tam bilmiyor; maddi sebepleri ve tabii kanunları birer tanrı gibi algılıyorlar; hayatlarında daima korku ve üzüntü yaşıyorlar. Dolayısıyla imanları ahlaklarına ve hayatlarına tam yansımıyor. İşin acı tarafı Allah'ı görür gibi iman eden, bütün maddi sebepler ve tabii kanunlar arkasında Allah'ın mutlak egemenliğini ispat eden bazı âlimleri, Peygamberin manevi bir kişiliği olan ümmete rahmet ve başarı duası demek olan salâvat getirdi, diye müşrik sayıyorlar. Bu ikinci noktayı başka zamana ve başka bir yazıya bırakıyorum. Çünkü bu, çok acıklı bir bilgisizliktir ve maalesef bize tevhit ve bilgelik, diye satılıyor.

Üçüncü olarak: Arif-i billâh denilen eski bilge âlimler fark etmişler; bugünkü psikoloji ilmi de bunu tespit ediyor: Sonsuzluğu bilmeyen ve soyut değerleri esas almayan veya yokluğun olmadığına kanaat getirmeyen insanlar, varoluşsal kaygılarını kapatamaz. Kur'anın tabiri ile kendilerini korku ve üzüntüden kurtaramaz. İşte şirkin çirkinliğinin, Allah'ın putperestliği fazla kınamasının ve cezasının ağır olmasının nedeni bu durumdur. Yoksa sonsuz ve aşkın olan Allah'ın, aciz ve zayıf insanların iman ve ibadet etmesine ihtiyacı asla yoktur. Maalesef bugünkü insanlık bu konuda çok büyük sıkıntılar ve yanlışlar yaşıyor.

Bunun çaresi, birilerinin çıkıp sağlıklı bir din eğitimini almamış insanları kınaması, onları tekfir ve tadel etmesi değildir. Çünkü bu, bu eksik durumu iyileştirmedeği gibi, işi çıkmazlara götürüyor. Böyle bir kusur ve hastalık, ancak derin, evrensel bir irfan ve eğitim seferberliği yanında ibadet ahlakı ile iyileştirilebilir.

Dördüncü olarak: Hadi diyelim, bu gibi modern mürşitler haklıdır; fakat bir alternatif öğretmeden, doğru bilgileri avamın anlayabileceği tarzda toplumda tutturmadan yaptıkları irşat, yıkılmak üzere olan damın altına sağlam bir direk koymadan çürük direği çekmeğe benzer. Haliyle dam avamın da, mürşitlerinin de başına yıkılır. Mesela: Ak Partinin, % 70'i ateist veya deist olan üniversite gençliğine bilimlerle çelişmeyen bir literal içinde iman derslerini ve bilgilerini götürmeden, sağlam bir ahlak çerçevesinde bu gerçekleri anlatmadan o gençlere ahlak ilkelerini dayatması, bunun gibi akim kalır; Müslümanların başarı şansını bitirir.

Hakkı Bey programında; *Allah Muhammed için asla ben seni seviyorum, dememiş; sevmek ve dost edinmek Allah'a yakışmaz.. Müslümanlar bu gibi manaları Kur'ana soktukları gibi; Muhammed'i peygamber olarak ele alacaklarına onu tanrı yapıyorlar,* diye vurgular yaptı. Evet, Allah Kur'anda Muhammed'e sevgilim tarzında bir hitapta bulunmamıştır ve bu gibi ifadeleri Kur'an meallerine ilave edenler yanlış yapıyor. Fakat muhabbet (yani sevmek) İlahî temel bir niteliktir. İşte şu gelen ayet, bu evrensel İlahî sevginin gerekçesini bildirdiği gibi; bizim bu sevgiye mazhar olmaya çalışmamızı da emrediyor..

De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyun, Allah da sizi sever; günahlarınızı siler. Allah Gafur ve Rahimdir. (3/31)

İslam bütün zıtları dengelemek, varlığı ve hayatı aşırılıklardan kurtarıp onu canlı bir bahar yapmak yani sırat-ı müstakim ve orta yol olduğundan Allah'ın sevgisini hak eder. Burada sevgi Allah'ın ileri derecede inayet buyurması ve sevdiği hakikati başarılı kılması demektir. Bu ayet gibi 41 ayet daha Kur'anda var. Yazı uzamasın, diye bir ayet ile yetiniyorum. Türkçe Mevlit yazarı Süleyman Çelebi'nin *Ben sana âşık olmuşum*, deyimi ise, kırk ayette anlatılan bu zirve sevginin mecaz bir ifadesidir. Mecaz diyorum; çünkü aşk bazen irade dinlemez. Bu ise Allah için söz konusu olamaz. Çünkü Allah mutlak kudret, ilim ve irade sahibidir. Başka bir tabir ile sonsuz ve yetkindir; hiçbir şeye ihtiyacı yoktur.

Hakkı Hocanın bu kırk küsur ayeti görmemesi ve tamamen Arapça bir kelime olan aşk hakikati için sarmaşık ve bulaşık gibi Türkçe kelimelerden gelmedir demesi, doğrusu onun ilmine ve yazdığı 15 ciltlik tefsirine yakışmıyor.

Böyle yanlış analizler, ilişkisiz benzetmeler ve derinlik içermeyen konuşmalar, doğrusu İslam'ın geleceği için insanı epey düşündürüyor. Mesela Hakkı Hoca Allah'ın sevmesi hakikatini anlamayınca; *Allah, İbrahim'i dost edindi. (4/125)* ayetini de çarpıtıyor. Etimolojik olarak iç içe demek olan ve literal olarak dost diye çevrilen *halil* kelimesini evvela yol bozan, sonra bu yol ilişkisinden yol yapan yaptı; buradan da yola çıkarak bu kelimeyi, önder diye çevirdi. Sormak lazım: Buna göre ayetin meali, *Allah İbrahim'i önder edindi*, şeklinde olmaz mı!? Bu takdirde ayet anlamsız kalmaz mı!? Allah'ın önder edinmesi ne demek olur?! Çünkü edinmek edilgen bir kalıp olduğu için, Allah kendine birilerini önder yapıyor gibi bir mana ortaya çıkıyor.

Etimolojik bir analiz: Hillet, hılal veya halel, bir şeyin başka bir şeyin içine girmesi demektir. Dostlar iç içe oldukları için hillet Arapçada dostluk manasına gelir. Bozulma manasına gelmesi ise, ikinci ve dolaylı bir manadır. Çünkü bir şeyin içine başka yabancı bir şey girince o şeyin yapısı bozulur. Veya bu ilişki, dışarıdan bir bozukluk gelip bu şeyi bozmuş manasından dolaydır.

Bütün İslam âlimleri, **halil** kelimesini dost manasında kullanmıştır. Bütün tefsirler, **Kıyamet günü ne alışveriş ne de hılal (dostluk) fayda verir** (14/31) ayetini böyle anlamışlardır. Çünkü ayetin manasının başka bir şekilde olma ihtimali yoktur. Ayet mesaj olarak diyor ki: İnsan öldükten sonra; özellikle mahşerde, onun dünyadaki iman ve amel-i salihinden başka ne yasal ne de yasalar üstü hiçbir şey ona fayda veremez. *Alışveriş yasal durumun, dostluk (başka bir tabir ile torpil) ise, yasalar üstü durumun ifadesidir.*

Demek Hakkı Bey, kök ve kalıp olarak lazimî (geçişsiz) bir kelime olan **halil** kelimesini bu manadan alıp sonra onu müteaddî (geçişli) yaparak halil yolu bozan; dolayısıyla yol açan ve dolayısıyla önder demektir demesi, kendisinin Arap dilini bilmediğini bize bildirdiği gibi; Müfredat ve Lisanül-Arap gibi temel kaynakları da anlamadan kullandığını gösterir.. Mesela Müfredatta *yola da hullet ve hullet, denilmiştir; çünkü çölde yolun içine sıkıntı ve zorluk girer*, mealinde bir ifade var. İşte metin bu iken; Hakkı Beyin bu metni ele alıp hilleti bozan; dolayısıyla yolu bozan ve dolayısıyla yol yapan önder diye yorumlaması, 2x2'yi 7 ettirmek gibi bir şey olmuştur, denilebilir.

Allah'ın Muhammed ve İbrahim'i **sevgili ve dost** edinmesinin esprisi şudur: İslam veya başka bir tabir ile *hanif din*, orta yoldur, sırat-ı müstakimdir; hayatta hiçbir şeyi boş vermeden bütün zıtları adalet ile dengeleyip varlığı ve hayatı anlamlı kılmaktır; onu sonsuz İlahî değerlere bir makes ve ayna yapmaktır. Biz de eğer bu çizgiyi tutarsak Allah bizi de sever.

Beşinci Olarak: Diyalektik ve dualiteli olan doğal sistem içinde insanın özgürce yaşadığı sosyal hayat, nisbî olarak doğal yapıdan farklı bir hakikattir. Nitekim Kur'anda doğal sistem, fitrî yapı ve yasalar Allah kelimesi ile ifade edilir. Dinî düzene göre şekillenen sosyal hayattaki yasalar ise, onun Resulü (elçisi) kelimesi ile ifade edilir. Kur'an, *Allah'a ve Resulüne itaat edin*, diyerek bu farka işaret eder. Hatta nikâhta söylenilen *Allah'ın emri, Peygamberin kavli ile* sözü bu önemli ve çift yönlü manayı vurgulamak içindir. Çünkü evlilik doğal olarak Allah tarafından beynimize yazılmış İlahî bir emirdir. Biz bu emri yerine getirirken bizden istenen onu dinin yasaları çerçevesinde yapmaktır. Nitekim Yahudiler de evlenirken; İsrail ve Musanın ilkelerine göre, demekle bu çift kanatlı yapıyı vurguluyorlar. Çünkü İsrail medeni, dindar insan manasına geliyor. Musa da şeriat ve din demektir. Evet, evlilik ve namus insanî bir değerdir; hiçbir hayvan türünde böyle bir hakikat yoktur. Fakat bu değerlin sağlıklı olması için kutsal hukuk çerçevesinde olması gerekir. Bakın Al-i İmran 32. ayet bu ikili hakikati ne kadar güzel ifade etmiştir:

“Onlara de ki: Allah'a ve elçisine itaat edin. Eğer bu emri dinlemeyip (doğal ve sosyal yasaları yerine getirmeyip) kaçarlarsa, iyi bil ki Allah kâfirleri sevmez.”

Küfür, gerçeği gizlemek demektir. Yani insan eğer orta yol denilen sırat-ı müstakimi bırakırsa, doğal ve dinî gerçekleri dışlarsa veya doğal ve dinî gerçeklerden sadece bir tarafı tutarsa; varlık ve hayat absürt olur; haliyle hakikat gizlenir. Dolayısıyla insan ve insanın ebedî hayatı, o İlahî sonsuz değerlere makes ve ayna olamaz. İşte bu evrensel, ontolojik ve manevi hakikat, Allah'ın muhabbeti ve sevgisi ile anlatılmıştır.

İki Önemli Hatırlatma

1) İsa İncilde baba, oğul ve ruhukudüsün (aşkınlık âleminde Allah, kelim (vahiy) ve ruhun; âlemimizde tabiat, din ve sosyal değerlerin; insanda bilinç, ruh ve beden) birliğini savundu. İslam, son iki kategoride Allah ismi yerine Rahman ismini kullanır. Çünkü Allah kelimesi; saf soyut ve sonsuz varlığın ve asıl bilincin ifadesidir. Fakat eski çağların insan zihinleri, maddi âlemin, ruh ve bilincin mahiyetini bilmeyince; sonsuzluğu ve sonsuz birliği kavrayamayınca bu söz, üç ayrı tanrı algısına dönüştü; bin seneden fazla bir sürede bilimler, din ve insanlık parçalara bölündü.

Hâlbuki varlık sonsuz değerleri ile bir ve beraber olarak, sonsuz bir bilgisayar gibidir. Sonsuz derecede etkin olan bir yazılım söz konusudur. Enerji bu yazılımın somut boyutunu temsil eder. Bu yazılımın sonsuza dek gelişme isteği, sonsuz bir irade demektir. İlim ise bu yazılımın özünü ve gerçeğini ifade eder. Onun için İbn Arabî gibi büyük bilgeler; varlığın özü, Allah'ın en büyük ismi bilgidir, demişler. Kur'an, bu sonsuz varlık cennetini ve onun ruhu olan birliği **kudret, ilim ve irade** isimleri ile anlatır. Bediüzzaman bu üç isim biri diğerini tazammun eder; her bir İlahî isim diğerlerini içerir, diyor. Demek başta insan olmak üzere bilinçli, bilinçsiz hiçbir varlığın, ilahlık dava etme hakkı yoktur. Çünkü insan ve diğer somut varlıklar o sonsuz ve aşkın İlahî ben ve bilinç dosyasının yanında adeta hiç hükmündedirler.

2) Varlık, yaratılış ve Allah birbirinden ayrı değildir; yaratmak Allah'ın kendini ve isimlerini yaşamasıdır. Kur'an *Allah, her şeyde şehiddir*, derken bu hakikate baktırıyor. Çünkü *şehid*, bir hakikati fiilen yaşayan demektir. *Şahid* ise dışarıdan gözlemleyen demektir. Kur'an Allah'ın şahitliğini sadece insanın yaptığı işlerde dile getirir; diğer işlerde *Allah şahiddir*, yerine *Allah şehiddir*, diyor. Bu önemli noktayı bildikten sonra; **dünya ve insan, kâinat içinde bir kum tanesi bile değildir; dolayısıyla sadece dünyamıza ve insana göre dizayn edilen dini literatür gerçek değildir**, diyenlerin yanlışı ortaya çıkar. Dindarlar da dinî hakikatlerin evrenselliğini ve sonsuzluğunu anlar, varoluşsal kaygıları biter, dünyada dahi cennet hayatını yaşarlar.

Hulasa: *Varoluştaki bütün enerji, Allah'ın kudreti olduğu gibi, bütün formlar ve olaylar ve eşyanın asıl varlık sebebi olan yazılım ve programlar, Allah'ın ilmidir; yaşamak ve gelişme sürecinin ruhu ise, Onun iradesidir. Dışarıda hiçbir şey ve hiçbir gerçeklik yoktur ki, ateizmin ve dinsizliğin sağlıklı bir değeri olsun. Allah, bu gibi şeylere izin veriyor ki, sonsuz varlık sistemi içinde insan denilen güzel ve önemli hakikat, özgürlük çerçevesinde gerçekleşsin.*

Bu bütüncül gerçeklik, Ortaçağda din ve bilimin ayrılığından önemli ölçüde zihinlerden kaybolduğu gibi; asrımızın bilim ve felsefesinin öncüleri olan Freud, Jung ve Adler'in ayrılığından da ayrıca darbe aldı. Çünkü Adler, sadece gücü gördü; Jung her şey bir dosya, yazılım ve arketiptir, dedi; özgürlüğü dışladı. Freud ise hayatta tek değer, insanın özgürlüğüdür; dolayısıyla insan kendini, aile ve din obsesyonlarından kurtarmalıdır, diye iddia etti. Evet, bunlar ve bunların öncüleri olan Batılı feylesoflar, iki bin yıl önce İsanın anlattığı birliği göremediler, zihinler şizofren oldu. Bu şizofrenlik daha sonra topluma yansdı.. Galiba buradan da biyolojiye ve ekolojiye yansiyacaktır. Hayat, gerçekliğini kaybettiği gibi, ruhunu da kaybedip ölecektir.

08. 11. 2013
Bahaeddin Sağlam